

РЕПУБЛИКА СРБИЈА АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА КОСОВО И МЕТОХИЈА УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ ПРИШТИНА - КОСОВСКА МИТРОВИЦА			
ПРИМЉЕНО		16.06.2025 ГОДИНЕ	
ОЈ	БРОЈ	ПРИЛОГ	ВРЕДНОСТ
08/5	121	1	1

ИЗВЕШТАЈ МЕНТОРА О ЗАВРШНОМ МАСТЕР РАДУ

I ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
1. Име, име једног родитеља, презиме Наталија (Љубиша) Божовић
2. Датум рођења, општина, Република: 05.07.2000. године, Косовска Митровица, АП Косово и Метохија, Република Србија
3. Година уписа на мастер академске студије права 2023/2024. године
II НАСЛОВ МАСТЕР РАДА
“Имовински односи између родитеља и деце”
III ПРЕГЛЕД МАСТЕР РАДА
Завршни мастер рад под насловом „Имовински односи између родитеља и деце“ кандидаткиње Наталије Божовић обима је 50 страна компјутерски обрађеног текста. Текст је писан ћириличним писмом, фонт <i>Times New Roman</i>, величина слова 12, проред 1,5. Структуру рада чине: Садржај, Увод, три поглавља са шест тематских целина, Закључак и попис коришћене литературе. Увод (стр. 4-7) је посвећен одређивању предмета и циља истраживања, односно нормативном оквиру који уређује начин на који родитељи управљају и располажу имовином своје деце као законски заступници детета. Како се у пракси јављају бројни изазови, преиспитивање и унапређење постојећих правних решења оправдава се потребом за успостављање ефикасније заштите имовинских права детета. I поглавље (стр. 7-22) садржи две тематске целине. Кандидаткиња, најпре, разматра правни статус детета у контексту имовинских односа, тј. правну и пословну способност детета. У српском правном систему, дете до пунолетства, односно навршене осамнаесте године живота нема потпуну пословну способност. Неспособност детета да изрази сопствену вољу у стицању права и обавеза представља критеријум на основу којег се дете у праву сврстава у једну од три категорије малолетника: млађи малолетници, старији малолетници и малолетници чије личне изјаве воље представљају услов за пуноважност правног посла. Национални законодавац одређује да је млађи малолетник дете које није навршило четрнаесту годину живота и оно може предузимати правне послове којима прибавља искључиво права, правне послове којима не стиче ни права ни обавезе и правне послове малог значаја. Теретни правни послови, послови великог значаја или вредности детета млађег од четрнаест година, апсолутно су ништави и не производе никаква правна дејства, независно од тога да ли их је малолетник предузео сам или уз сагласност свог законског заступника. Старији малолетник је дете које је навршило четрнаест година живота и које може предузимати поред правних послова који су допуштени млађем малолетнику, и све остале правне послове уз претходну или накнадну сагласност родитеља, односно уз претходну или накнадну сагласност органа старатељства када родитељи располажу дететовом непокретном имовином и покретном имовином велике вредности. Потом, кандидаткиња полазећи од одредбе чл. 74. Породичног закона Републике Србије испитује садржину овлашћења родитеља у вези са управљањем и располагањем имовином детета коју је дете стекло добротиним правним пословима и имовином коју је дете стекло својим радом

и јасно разграничава акте управљања од аката располагања имовином детета. Такође, као и о улози органа старатељства и јавних бележеника у овом домену.

У **II поглављу** (стр. 27-36) са теоријског и практичног аспекта кандидаткиња истражује Одговорност за проузроковану штету, и то: одговорности родитеља за штету коју они причине имовини детета и одговорности родитеља за штету коју дете проузрокује трећим лицима. Општа правила о одговорности за штету предвиђају да родитељи одговарају за штету коју причине имовини детета, својом кривицом или без обзира на кривицу. Закон о облигационим односима (чл. 154. ст. 1. и 3.) прописује да ко другоме проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице. За потраживање накнаде штете коју су детету проузроковали родитељи, застарелост не тече, чиме се искључује могућност да, за време трајања родитељског права, док је дете психолошки, емотивно и правно у подређеном положају, дете као поверилац изгуби право на накнаду штете или друго потраживање од родитеља. За штету коју малолетно дете причини трећим лицима одговарају родитељи детета према правилима о одговорности за другога. По правилу, одговорност родитеља је заједничка, осим у случајевима када један родитељ самостално врши родитељско право. Правила о одговорност родитеља за штету коју дете проузрокује трећим лицима зависе од узраста детета, односно разликују се правила о одговорности родитеља за штету коју проузрокује малолетник до навршене седме године живота, малолетник од навршене седме до навршене четрнаесте године и малолетник старији од четрнаест година. Посебна одговорност родитеља постоји када дужност надзора над дететом не лежи на родитељима, већ на неком другом лицу, у ком случају ће оштећеник имати право да захтева накнаду од родитеља, ако је штета настала услед лошег васпитања малолетника, рђавих навика које су му родитељи пренели, или се и иначе штета може уписати у кривицу родитељима (чл. 168. ст. 1. ЗОО). Родитељи ће одговарати по основу правичности ако је штету проузроковао малолетник способан за расуђивање који није у стању да је накнади. У том случају, суд може, с обзиром на материјално стање родитеља и оштећеника, обавезати родитеље да накнаде штету, потпуно или делимично, иако за њу нису криви. Малолетник са навршених четрнаест година одговара за штету проузроковану трећем лицу по општим правилима о одговорности за штету.

Породични закон регулише право становања, личну службеност, која подразумева да дете и родитељ који врши родитељско право имају право становања на стану чији је власник други родитељ детета, ако дете и родитељ који врши родитељско право немају право својине на усељивом стану. Право становања односи се на непосредно коришћење послужног добра, настаје, пре свега, на непокретним стварима (стамбеним објектима), а може бити установљена и на правима у случају да ималац права становања има право на идеалном делу стана и са осталим сувласницима уређује начин коришћења стана. Будући да право становања као лична службеност има за циљ збрињавање титулара права становања, основне карактеристике права становања су неутуђивост, ненаследивост и непреносивост. Право становања је временски ограничено, односно траје до пунолетства детета.

Садржина **III поглавља** (стр. 38-43) посвећена је утврђивању актуелних изазова у овој материји и предлозима за унапређење постојећег правног оквира које би подразумевало увођење обавезе родитеља да редовно извештавају надлежне органе о начину управљања имовином детета, односно подношење извештаја који се односе само на одређену врсту имовине, као што су непокретности, покретне ствари велике вредности или новчана средства која премашују одређени износ. Кандидаткиња сматра, када је у питању предузимање аката располагања имовином детета од стране родитеља, требало би стандардизовати критеријуме које орган старатељства користи приликом одобравања или одбијања захтева родитеља за располагање имовином детета. Увођењем обавеза процене дугорочног утицаја предложеног правног посла на имовинске интересе детета, детаљне контрола намеравање употребе добијених средстава и обавеза родитеља да образложе потребу за предузимањем одређене правне радње, могло би се значајно допринети правној сигурности. Родитељи који желе да располажу имовином детета морају прибавити сагласност органа старатељства, али не постоји довољно ефикасан механизам правног надзора над овим одлукама, због чега би могућност да се на одлуке органа старатељства о располагању имовином детета уложи жалба суду, што би омогућило да све важне одлуке буду подложне додатној правној контроли, чиме би се смањила могућност неправилности и произвољног тумачења прописа. Савремене правне тенденције у области управљања и располагања имовином малолетника усмерене су

на јачање механизма надзора, транспарентности у управљању имовином, као и већу правну заштиту малолетника у случају несавесног располагања имовином детета од стране родитеља. Увођење електронске евиденције имовине малолетника омогућило би органу старатељства да у реалном времену има увид у правне послове који се односе на имовину детета.

У **Закључку** (стр. 43-47) кандидаткиња, сходно системаци мастер рада и постављеним тезама, сажима резултате истраживања из перспективе националне легислативе и праксе и прецизира недостатке у постојећој регулативи, истовремено наводећи предлоге који би допринели ефикаснијој заштити имовинских интереса деце и спречавање злоупотреба од стране родитеља приликом управљања и располагања имовином детета.

Попис литературе (стр. 47-50) садржи списак релевантне домаће и стране литературе, националних правних извора и домаће судске праксе.

IV ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА РАДА

Кандидаткиња Наталија Божовић је у мастер раду истраживање усмерила на критичку анализу постојеће националне регулативе имовинских односа између родитеља и деце, истичући да иако је ова област нормативно уређена одредбама Породичног закона и других релевантних прописа који имају за циљ заштиту економских интереса малолетника и спречавање могућих злоупотреба у управљању њиховом имовином, приметна је потреба за системским реформама и за унапређењем механизма надзора, контроле и заштите малолетних лица у домену имовинских односа.

Основни изазов који се у овој области издваја односи се на недостатак редовног надзора над управљањем имовином детета, с обзиром да постојећи механизми контроле подразумева да орган старатељства интервенише тек када дође до злоупотреба или када се покрене поступак за заштиту права детета. Овакав приступ оставља простор за злоупотребе и несавесно управљање, нарочито у случајевима када родитељи користе имовину детета у личне сврхе или када њихови поступци могу угрозити економску сигурност малолетника. Из тог разлога, потребно је увести систем редовног извештавања родитеља о стању и коришћењу имовине детета, као и унапредити механизме ране детекције потенцијалних злоупотреба.

Посебну пажњу треба посветити и заштити малолетника у случајевима када су финансијски проблеми родитеља претња њиховој имовини, што захтева увођење јачих заштитних мера у овом сегменту у циљу очување економске сигурности малолетника.

V ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ РАДА И ИСТРАЖИВАЊА

Закључци (резултати) истраживања су:

- улога родитеља као законских заступника детета у погледу управљања и располагања имовином дететом мора бити у складу са најбољим интересом детета;
- способност детета да изрази сопствену вољу у стицању права и обавеза представља критеријум на основу којег се дете у праву сврстава у једну од три категорије малолетника: млађи малолетници, старији малолетници и малолетници чије личне изјаве воље представљају услов за пуноважност правног посла;
- правила о пословној способности малолетника усмерена су на заштиту њихових имовинских интереса у правном промету. Малолетници млађи од четрнаест година су пословно неспособни, док су старији малолетници делимично пословно способни и могу предузимати и теретне правне послове, с тим да је пуноважност правног посла условљена претходном или накнадном сагласношћу родитеља;
- располагање имовином детета од стране родитеља законом је ограничена у два правца: родитељи могу само уз претходну или накнадну сагласност органа старатељства отуђити или оптеретити непокретну имовину свог детета или покретну имовину велике вредности, ограничење располагања имовином детета од стране родитеља подразумева да родитељи и уз сагласност органа старатељства могу отуђити или оптеретити главницу имовине детета само ради издржавања детета или када то захтева неки други важан интерес детета;
- орган старатељства има посебно значајну улогу у контроли управљања имовином детета, тј. орган старатељства је дужан да прати како родитељи управљају имовином

малолетника и да интервенише у случају сумње на злоупотребе или несавесно управљање;

- приликом располагања имовином детета од стране родитеља, орган старатељства даје одобрење за правни посао којим се отуђује, или на други начин оптерећује непокретна или вреднија покретна имовина детета;
- јавни бележник има значајну улогу код уговора који се односе на пренос права својине на некретнинама или друга располагања имовином детета јер морају бити оверени од стране јавног бележника, а јавни бележник је у обавези да пре овере провери да ли је за закључење уговора прибављена сагласност органа старатељства, што представља додатни механизам правне заштите;
- родитељи заједнички одговарају за штету коју причине имовини детета, па у поступку који се води против родитеља, а у вези са накнадом штете, због сукоба интереса, малолетном сопственику имовине мора се поставити колизијски старатељ;
- правила о одговорност родитеља за штету коју дете проузрокује трећим лицима зависе од узраста детета, односно разликују се правила о одговорности родитеља за штету коју проузрокује малолетник до навршене седме године живота, малолетник од седме до навршене четрнаесте године и малолетник старији од четрнаест година;
- дете и родитељ који врши родитељско право имају право становања на стану чији је власник други родитељ детета ако дете и родитељ који врши родитељско право немају право својине на усељивом стану и траје до пунолетства детета, с обзиром да је законски конституисана лична службеност ради заштите интереса детета да има обезбеђене услове за правилан и потпун развој;
- недостаци постојеће регулативе огледају се у томе да закон не прописује обавезу родитеља да редовно извештавају надлежне органе о начину управљања имовином детета, што спречава орган старатељства да превентивно делује, примера ради у ситуацији када родитељи несавесно управља имовином детета без икаквих правних последица све док злоупотреба не постане очигледна;
- унапређење постојећег правног оквира подразумевало би увођење обавезе родитеља да редовно извештавају орган старатељства о начину управљања имовином детета (непокретности, покретне ствари велике вредности или новчана средства која премашују одређени износ), као и стандардизовање критеријума које орган старатељства користи при одобравању или одбијању захтева родитеља за располагање имовином детета;

VI КОНАЧНА ОЦЕНА МАСТЕР РАДА

Мастер рад под називом „Имовински односи између родитеља и деце“ је самостални истраживачки рад кандидаткиње Наталије Божовић. Кандидаткиња је на одговарајући начин размотрила спорна питања у вези са имовинским односима родитеља и деце и покушала је да одговори на одређене дилеме са којима се суочава судска пракса и пракса управних органа у заштити имовинских права детета. Закључци који се односе на актуелне проблеме у пракси могу бити од користи за даље изучавање овог питања. У раду је кандидаткиња успешно применила познате методе истраживања примерене правној породичноправној, односно грађанскоправној науци. Тема је изложена прецизно, јасним и разумљивим стилом у складу са уобичајеним стандардима израде мастер рада, уз добро познавање стручне терминологије. Коришћена је релевантна литература која је правилно цитирана, закључци су логични, добро образложени, на нивоу који је потребан за израду ове врсте истраживачког рада.

VII ПРЕДЛОГ

На основу претходне оцене мастер рада, предлажем Наставно-научном већу Правног факултета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици да усвоји Извештај о завршеном мастер раду под насловом „Имовински односи између родитеља и деце“ кандидаткиње Наталије Божовић и одобри јавну одбрану мастер рада.

13.6. 2025. године

МЕНТОР

проф.др Олга Јовић-Прлаиновић